

نهم ذیحجه روز عرفه و روز نیایش و افشاگری حضرت امام خمینی (ره) علیه پذیرش کاپیتولاسیون گرامی باد.

روابط عمومی

روز عرفه:

امام صادق (علیه السلام) فرموده اند: «کسی که در ماه رمضان آمرزیده نگردد تا رمضان آینده آمرزیده نمی‌گردد؛ مگر این که روز عرفه را درک کند» عرفات، نام منطقه وسیعی است با مساحت حدود 18 کیلومتر مربع در شرق مکه معظمه، اندکی متمایل به جنوب که در میان راه طائف و مکه قرار گرفته است. زائران بیت‌الله الحرام در روز عرفه - نهم ذی حجه - از ظهر تا غروب در این منطقه حضور دارند. در نقلی آمده است که آدم و حوا (علیه السلام) پس از هبوط از بهشت و آمدن به کره خاکی، در این سرزمین همدیگر را یافتند و به همین دلیل، این منطقه «عرفات» و این روز «عرفه» نام گرفته است. چنین گفته اند که جبرائیل علیه السلام هنگامی که مناسک را به ابراهیم می‌آموخت، چون به عرفه رسید به او گفت «عرفت» و او پاسخ داد آری، لذا به این نام خوانده شد و نیز گفته اند سبب آن این است که مردم از این جایگاه به گناه خود اعتراف میکنند و بعضی آن را جهت تحمل صبر و رنجی میدانند که برای رسیدن به آن باید متحمل شد. چرا که یکی از معانی «عرف» صبر و شکیبایی و تحمل است. عرفه، از عیدهای بزرگ است؛ هر چند عید نامیده نشده است و روزی است که حق تعالی بندگان خویش را به عبادت و طاعت خود دعوت کرده، سفره جود و احسان خود را برای آنها گسترده است. شیطان در این روز، از همه اوقات خوارتر و حقیرتر و خشنم‌تر است.

روایت شده که حضرت زین‌العابدین (علیه السلام) در روز عرفه صدای فقیری را شنید که از مردم کمک می‌خواست. حضرت فرمود: وای بر تو! آیا دست نیاز به سوی غیر خدا دراز می‌کنی؛ در حالی که امید می‌رود در این روز بچه‌هایی که در شکم مادر هستند، مورد فضل و لطف الهی قرار گیرند و سعادت‌مند گردند؟ بهترین عمل در روز عرفه دعا است و در میان روزهای سال، این روز برای دعا امتیاز ویژه‌ای دارد.

تاریخچه عرفه

صحرائ عرفات در خود خاطراتی از مردان بزرگ الهی چون آدم، ابراهیم، خاتم الانبیاء و حضرت سید الشهداء (علیهم السلام) دارد که حضور هر یک با عنایات خاص حضرت حق همراه بوده است.

حضرت آدم (علیه السلام) در عرفات:

فَتَلَقَىٰ آدَمُ مِنْ رَبِّهِ كَلِمَاتٍ فَتَابَ عَلَيْهِ إِنَّهُ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ

آدم از پروردگارش کلماتی دریافت داشت و با آن بسوی خدا بازگشت و خداوند، توبه او را پذیرفت، چه او توبه پذیر مهربان است. طبق روایت امام صادق (ع)، آدم (علیه السلام) پس از خروج از جوار خداوند، و فرود به دنیا، چهل روز هر بامداد بر فرار کوه صفا با چشم گریان در حال سجود بود، جبرئیل بر آدم فرود آمد و پرسید:

– چرا گریه می‌کنی ای آدم؟

– چگونه می‌توانم گریه نکنم در حالیکه خداوند مرا از جوارش بیرون رانده و در دنیا فرود آورده است.

– ای آدم به درگاه خدا توبه کن و بسوی او بازگرد.

– چگونه توبه کنم؟

جبرئیل در روز هشتم ذیحجه آدم را به منی برد، آدم شب را در آنجا ماند. و صبح با جبرئیل به صحرائ عرفات رفت، جبرئیل بهنگام خروج از مکه، احرام بستن را به او یاد داد و به او لیلیک گفتن را آموخت و چون بعد از ظهر روز عرفه فرا رسید تلبیه را قطع کرد و به دستور جبرئیل غسل نمود و پس از نماز عصر، آدم را به وقوف در عرفات واداشت و کلماتی را که از پروردگار دریافت کرده بود به وی تعلیم داد، این کلمات عبارت بودند از:

"سبحانک اللهم و بحمدک لا اله الا انت عملت سوء و ظلمت نفسی و اعترف بذنبی اغفر لی انک انت الغفور الرحیم"

آدم (علیه السلام) تا بهنگام غروب آفتاب همچنان دستش رو به آسمان بلند بود و با تضرع اشک می‌ریخت، و قتیکه آفتاب غروب کرد همراه جبرئیل روانه مشعر شد، و شب را در آنجا گذراند. و صبحگاهان در مشعر بپاخواست و در آنجا نیز با کلماتی به دعا پرداخت و به درگاه خداوند توبه گذاشت.....

حضرت ابراهیم (علیه السلام) در عرفات

در صحرائ عرفات، جبرئیل، پیک وحی الهی، مناسک حج را به حضرت ابراهیم (علیه السلام) نیز آموخت و حضرت ابراهیم (علیه السلام) در برابر او می‌فرمود: عرفت، عرفت (شناختم، شناختم).

پیامبر اسلام (صلی الله علیه و آله و سلم) در عرفات

و نیز دامنه کوه عرفات در زمان صدر اسلام کلاس صحرائی پیامبر اسلام (ص) بود و بنا به گفته مفسرین آخرین سوره قرآن در صحرائ عرفات بر پیغمبر (ص) نازل شد و پیغمبر این سوره را که از جامع ترین سوره های قرآن است و دارای میثاق و پیمانهای متعدد با ملل یهود، مسیحی و مسلمان و علمای آنها می‌باشد، و قوانین و احکام کلی اسلام را در بر دارد، به مردم و شاگردانش تعلیم فرمود.

و طبق مشهور میان محدثان پیامبر (ص) در چنین روزی سخنان تاریخی خود را در اجتماعی عظیم و با شکوه حجاج بیان داشت:

..... ای مردم سخنان مرا بشنوید! شاید دیگر شما را در این نقطه ملاقات نکنم. شما به زودی بسوی خدا باز می‌گردید. در آن جهان به اعمال نیک و بد شما رسیدگی میشود. من به شما توصیه می‌کنم هرکس امانتی نزد اوست باید به صاحبش برگرداند. هان ای مردم بدانید ربا در آئین اسلام اکیداً حرام است. از پیروی شیطان بپرهیزید. به شما سفارش می‌کنم که به زنان نیکی کنید زیرا آنان امانتهای الهی در دست شما هستند، و با قوانین الهی بر شما حلال شده اند.

..... من در میان شما دو چیز بیادگار می‌گذارم که اگر به آن دو چنگ زبید گمراه نمی‌شوید، یکی کتاب خدا و دیگری سنت و (عترت) من است.

هر مسلمانی با مسلمان دیگر برادر است و همه مسلمانان جهان با یکدیگر برادرند و چیزی از اموال مسلمانان بر مسلمانی حلال نیست مگر اینکه آنها به طیب خاطر به دست آورده باشد.....

صحرائ عرفات همایش شناخت و خودسازی امام حسین (علیه السلام)

حضرت سیدالشهدا، امام حسین (علیه السلام) نیز بعد از ظهر روز عرفه همراه با فرزندان و گروهی از اصحاب از خیمه های خود در صحرائ عرفات بیرون آمدند، و روی به دامن «کوه رحمت» نهادند و در سمت چپ کوه روی به کعبه، همایشی تشکیل دادند، که موضوع آن بمناسبت روز عرفه (روز شناخت)، شناخت و سازندگی بود. این همایش، تنها جنبه علم و معرفت نداشت بلکه شناخت توأم با عمل و سازندگی و تزکیه و خودسازی بود و فهرست مطالب آن عبارت بودند از:

- 1- شناخت خدا و صفات الهی.
- 2- شناخت خود یا خودشناسی.
- 3- شناخت جهان.
- 4- شناخت آخرت.
- 5- شناخت پیامبران.
- 6- خودسازی با صفات الهی.
- 7- پرورش نفس با کمالات الهی.
- 8- توبه و بازگشت به خدای مهربان.
- 9- دور کردن صفات نکوهیده از خود با تسبیح پروردگار.
- 10- فراگیری راه تعلیم و تربیت از خدا.
- 11- شناخت و درخواست بهترین مسئله ها.
- 12- تبدیل خود پرستی نفس به خدا پرستی.
- 13- تبدیل خود برتر بینی نفس به تواضع و فروتنی.
- 14- تبدیل خودخواهی نفس به ایثار و غیر خواهی.
- 15- تعلیم مفاهیم و ادبیات قرآن.

نگاهی دقیق تر به دعای عرفه حسین(علیه السلام)

روز عرفه دارای دعاهای فراوانی است؛ ولی در این میان، دعای عرفه امام حسین(علیه السلام) دارای جایگاه ممتاز، اخص و ویژه است و در واقع، نابترین و عمیقترین معارف الهی و توحیدی در این دعا، بر زبان سالار شهیدان(علیه السلام) جاری گشته است.

عصر روز عرفه امام حسین(علیه السلام) با گروهی از خاندان و فرزندان و شیعیان، با نهایت خاکساری و خشوع از خیمه بیرون آمدند و در جانب چپ کوه ایستادند. امام(علیه السلام) چهره مبارک خود را به سوی کعبه گردانید مانند مسکین نیازمندی که غذا می‌طلبد، دست‌ها را برابر صورت خود گرفت و دعایش را چنین آغاز کرد:

«الحمد لله الذی لیس لقصائه دافع و لا لعطائه مانع و لا کصنعه صانع و هو الجواد الواسع؛ سپاس خداوندی را سزاست که چیزی قضایش را دور نمی‌سازد و از عطا و بخشش او جلوگیری نمی‌کند و هیچ آفریننده‌ای آفرینش او را ندارد و او سخاوت‌مندی عالم گستر است.»

حضرت(علیه السلام) سپس به بیان گوشه‌ای از نعمت‌های بی پایان خداوند که انسان را در تمام مراحل رشد و تکامل در بر گرفته، می‌پردازد و مهربانی مادران و دایه‌ها و مواظبت و پرستاری و دل‌سوزی آنان را از الطاف و عنایت‌های خداوند می‌شمرد؛ سپس به لزوم شکر نعمت‌های الهی اشاره می‌کند و خود را از ادای يك شکر نیز عاجز و ناتوان می‌بیند. هر فرازی از این دعا، دریچه‌ای از نور و توحید و عشق و محبت به خداوند را به سوی دل انسان می‌گشاید و عبارات دعا و محتوای آن، نشان می‌دهد که امام حسین(علیه السلام) در حال این دعا يك سره از خود و عالم غافل گشته، تمام جهان را به يك سو نهاده، با همه وجود حضور خداوند و احاطه و اشراف او به همه ذرات هستی و نفوذ علم و قدرت و حیات او را بر تک ذرات و موجودات عالم مشاهده می‌نماید و آن چه را که دیده، بر زبان آورده است. امام حسین(علیه السلام) می‌خواهد با این نیایش، انسان و خدا را بشناساند و نزدیکی آن را به هم بنماید. او با این نیایش، منطقی‌ترین و واقعی‌ترین رابطه انسان با خداوند را با زیباترین شکل به تصویر می‌کشد.

دعای عرفه سیدالشهداء(علیه السلام) سراسر نور و عرفان پروردگار است و آمیزه‌ای از شور و عشق و محبت و معرفت به ذات پاک خداوندی است. در فرازهای این دعا، امام حسین(علیه السلام) با خداوند چنین عاشقانه زمزمه می‌کند:

خداوندا! اجازه فرما تا دمی چند در برابرته به زانو درافتم و قطراتی از اقیانوس جان، نثار بارگهت نمایم. خیال دوری راه تا درگاه جملالت خسته و فرسوده ام کرده است که:

از گل آدم شنیدم بوی تو

راه‌ها پیموده ام تا کوی تو

خدايا! موجوداتی که در هستی خود نیازمند تو هستند، چگونه می‌توانند راهنمای من به سوی تو باشند؟

پروردگارا! آیا حقیقتی غیر از تو آن روشنایی را دارد که بتواند تو را بر من آشکار سازد؟ کی از نظر غایب و پنهان بوده‌ای که نیازمند راهنمایی به سوی خود باشی و چه وقت از من دور بوده‌ای تا نمودهای جهان مرا به تو برساند؟

همه عالم به نور توست پیدا

کجا گردی تو از عالم هویدا؟

خدايا! روشنایی جمال و جلالت در جهان هستی آشکارتر از هر چیز است و وجود تو خفا و پوشیدگی ندارد تا چراغی سر راه بگیرم و بارگاه ربوبی تو را جست و جو نمایم و یا دلیلی را راهنمای خود به سوی تو قرار دهم؛ چون فروزنده چراغ تو و سازنده دلیل و راهنما، تویی.

خدای من! چشمی که تو را بر خود نگهبان و مراقب نبیند، کور و فرو بسته باد و بنده‌ای که از متاع محبت تو بی بهره باشد، سرمایه باخته و ورشکسته باد.

دیدهای کان چهره روشن نبیند کور باد

خاطری کز توست خالی، تیره و بی نور باد

امام حسین(علیه السلام) با این دعا روحی تازه به کالبد عرفات دمید و این نغمه خوش آسمانی و آوای دل‌انگیز ملکوتی را تا ابد در سینه سینای عرفات به یادگار گذاشت.

از صدای سخن عشق ندیدم خوش‌تر

یادگاری که در این گنبد دوار بماند

صحرای عرفات کالبد و امام حسین(علیه السلام) روح آن است و به همین دلیل حق تعالی، در روز عرفه پیش از آن که به اهل موقف عرفات نظر لطف کند، به زائران قبر پاک حسین(علیه السلام) نظر رحمت می‌افکند.

فرازهایی از دعای عرفه حسین بن علی(علیهما السلام)

1- ستایش حق تعالی:

ستایش سزوار خداوندی است که کس نتواند از فرمان قضایش سرپیچد و مانعی نیست که وی را از اعطای عطایا، باز دارد. و صنعت هیچ صنعتگری بیای صنعت او نرسد.

بخشنده بیدریغ است. اوست که بدایع خلقت را بسرشت و صنایع گوناگون وجود را با حکمت خویش استوار ساخت.....

2- تجدید عهد و میثاق با خدا:

پروردگارا بسوی تو روی آورم. و به ربوبیت تو گواهی دهم. و اعتراف کنم که تو تربیت کننده و پرورنده منی. و بازگشتم بسوی توست. مرا با نعمت آغاز فرمودی قبل از اینکه چیز قابل ذکری باشم.....

3- خود شناسی:

و قبل از هدایت مرا با صنع زیبایی مورد رأفت و نعمتهای بیکرانت قرار دادی. آفرینش مرا از قطره آبی روان پدید آوردی. و در تاریکیهای سه گانه جنینی سکونت دادی: میان خون و گوشت و پوست. و مرا شاهد آفرینش خویش نگرداندی و هیچیک از امورم را بخودم وا نگذاشتی.....

4- راز آفرینش انسان:

ولی مرا برای هدفی عالی یعنی هدایت (و رسیدن به کمال) موجودی کامل و سالم دنیا آوردی. و در آن هنگام که کودکی خردسال در گهواره بودم، از حوادث حفظ کردی. و مرا از شیر شیرین و گوارا تغذیه نمودی. و دلهای پرستاران را بجانب من معطوف داشتی. و با محبت مادران به من گرمی و فروغ بخشیدی.....

5- تربیت انسان در دانشگاه الهی:

تا اینکه با گوهر سخن مرا ناطق و گویا ساختی. و نعمتهای بیکرانت را بر من تمام کردی. و سال به سال بر رشد و تربیت من افزودی. تا اینکه فطرت و سرنوشت، به کمال انسانی رسید. و از نظر توان اعتدال یافت. حجتت را بر من تمام کردی که معرفت و شناختت را به من الهام فرمودی.....

6- نعمتهای خداوند:

آری این لطف تو بود که از خاک پاک عنصر مرا بیافریدی. و راضی نشدی ای خدایم که نعمتی را از من دریغ داری. بلکه مرا از انواع وسائل زندگی برخوردار ساختی. با اقدام عظیم و مرحمت بیکرانت بر من. و باحسان عمیم خود نسبت به من، تا اینکه همه نعماتت را درباره من تکمیل فرمودی.....

7- شهادت به بیکرانی نعمت های الهی:

الهی! من به حقیقت ایمانم، گواهی دهم. و نیز به تصمیمات متیقن خود و به توحید صریح و خالص و به باطن نادیدنی نهادم. و پیوسته‌های جریان نور دیده ام. و خطوط ترسیم شده بر صفحه پیشانی ام، و روزنه های تنفسی ام، و نرمه های تیغه بینی ام. و آوازگیرهای پرده گوش و آنچه در درون لبهای من پنهان است.....

8- ناتوانی بشر از بجا آوردن شکر الهی:

گواهی می دهم ای پروردگار که اگر در طول قرون و اعصار زنده بمانم و بکوشم تا شکر یکی از نعمات تو بجا آورم، نتوانم مگر باز هم توفیق تو رفیقم شود، که آن خود مزید نعمت و مستوجب شکر دیگر، و ستایش جدید و ریشه دار باشد.....

9- ستایش خدای یگانه:

معهدا من با تمام جد و جهد و توش و توانم تا آنجا. که وسعم می رسد با ایمان و یقین قلبی گواهی می دهم. و اظهار می دارم: حمد و ستایش خدایی را که فرزندی ندارد تا میراث برش باشد. و در فرمانروایی نه شریکی دارد تا با وی در آفرینش بر ضدیت برخیزد و نه دستیاری دارد تا در ساختن جهان به وی کمک دهد.....

10- خواسته های یک انسان متعالی:

خداوند، چنان کن که از تو بیم داشته باشم، آنچنان که گویی تو را می بینم و مرا با تقوایت رستگار کن! اما بخاطر گناهانم مرا به شقاوت دچار مساز! مقدر کن که سرنوشت من به خیر و صلاح من باشد. و در تقدیرات خیر و برکت بمن عطا فرما!

11- ستایش به تربیت های الهی:

خداوند! ستایش از آن تست که مرا آفریدی. و مرا شنوا و بینا گرداندی! و ستایش سزاوار تست که مرا بیافریدی و خلقتم را نیکو بیاراستی. بخاطر لطفی که به من داشتی والا.....

12- نیازهای تربیتی از خدا:

و مرا بر مشکلات روزگار، و کشمکش شبها و روزها یاری فرما! و مرا از رنجهای این جهان و محنتهای آن جهان نجات بده و از شر بدیهایی که ستمکاران در زمین می کنند نگاه بدار.....

13- شکایت به پیشگاه خداوند:

خدا! مرا به که و او می گذاری؟ آیا به خویشاوندی که پیوند خویشاوندی را خواهد گسست؟ یا به بیگانه که بر من بر آشفند؟ یا به کسانی که مرا به استضعاف و استثمار کشانند؟ در صورتیکه تو پروردگار من و مالک سرنوشت منی؟

14- ای مری پیامبران و فرستنده کتب آسمانی:

ای خدای من و ای خدای پدران من! ابراهیم، اسماعیل، اسحق و یعقوب، و ای پروردگار جبرئیل، میکائیل و اسرافیل. و ای تربیت کننده محمد، خاتم پیامبران و فرزندان برگزیده اش.

ای فرو فرستنده تورات، انجیل زبور و فرقان.....

15- تو پناهگاه منی:

تو پناهگاه منی، بهنگامی که راهها با همه وسعت، بر من صعب و دشوار شوند و فراخانی زمین بر من تنگ گردد. و اگر رحمت تو نبود من اکنون جزء هلاک شدگان بودم. و تو مرا از خطاهایم باز می داری. و اگر پرده پوشی تو نبود از رسوایان بودم.

عید بزرگ قربان

اولین معنایی که از عید به ذهن میرسد، تغییراتی است که انسان از ظاهر خود و یا در طبیعت مبینند. این آرایش ظاهری همچون پوشیدن لباس نو و آمدن بهار طبیعت به یک معنا عید نامیده شده است

در روایتی از امیر المومنین علی علیه السلام آمده است که: هر روزی که انسان در آن به زشتی آلوده نگردد آن روز عید است چرا که زشتی مهمترین بستر ظهور نزاع میان آدمیان است و باعث برهم خوردن آرامش درونی و بیرونی انسانها میگردد و این همان چیزی است که با عید یعنی آرامش و شادمانی منافات دارد.

از سوی دیگر حرکت انسانها به سوی علم و معرفت همواره با شادمانی و نشاط توأم است خاصه آنکه وقتی انسان معنای جدیدی کشف میکند، ابتهاج زائد الوصفی تمام وجود آدمی را در بر میگیرد، آن لحظه تازه عید نامیده می شود.

معنای دیگری که از عیدعارفان به ما آموخته اند، جان باختن و قربانی کردن جان خویش در پای معشوق است. و نماد ظاهری آن ایام حج و عید قربان است که حیوانی را انسان به عنوان تحفه و هدیه به طرف جایگاه معینی میبرد تا برای کامل شدن عبادت قربانی کند.

کشته شدن در پای محبوب و قربانی کردن خود مهمترین تعریفی است که مولوی از عید به ما می دهد

آری عید قربان یاد آور آزمایشهای سخت و سنگین الهی از حضرت ابراهیم (علیه السلام) و ذبح حضرت اسماعیل (علیه السلام) است عید قربان یکی از اعیاد بزرگ اسلامی است که دارای منزلتی والا نزد عموم مسلمانان می باشد.

عید قربان روز خجسته و مبارکی است که مسلمانان به حج رفته، پس از تمام شدن اعمال حششان، قربانی می کنند و پس از قربانی، آنچه بر آنان در حال احرام حرام شده بود، حلال می گردد، لذا آن روز را عید تلقی می کنند عیدی که پس از انجام وظایف سنگین حج، به عنوان جایزه الهی و رهایی از احرام پیش می آید. و هم چنین این روز برای سایر مسلمانان جهان نیز عید است و احترام ویژه دارد این روز، روز گرفتن جایزه از خدای منان است، روزی است که باید در آن آهنگ گناه نشود و انسان های مؤمن، با استفاده از چنین

روز با عظمتی که درهای بهشت بر رویشان گشوده می‌شود و باب رحمت الهی باز می‌گردد، دست‌های آلوده از گناه خویش را به سوی آسمان بلند کنند و با تضرع و زاری، به پیشگاه رحمان و رحیم، درخواست مغفرت و آمرزش نمایند و حاجت‌های فردی و نیازهای اجتماعی و گروهی خود را با امیداستجاب و روا شدن، بطلبند و بسیار عبادت و نیایش کنند. و قربانی در این روزاگر برای زائران خانه خدا واجب است، برای سایر مسلمانان نیز سنت موکد است و برآن تاکید فراوان شده است.

در روایت‌های مکرری نقل شده که در روز عید اضحی قربانی کنید تا گرسنگان و بیچارگان از خوردن گوشت سیر شوند؛ آنان که روزها بلکه ماه‌ها توان تهیه گوشت برای خانواده خویش را ندارند، در این روز فرخنده که برای همگان عید است و بسیار خجسته و مبارک است، خوشحال گردند و از خوردن گوشت حلال، بی‌منت، سیر شوند.

و امروز روز «تکبیر» است؛ تکبیری گویا، کوبنده، محکم و بامحتوا، تکبیری که بازتابش کاخ ستمگران را به لرزه درآورد و قلب ستم دیدگان را شاد سازد؛ تکبیری که دشمنان را برای همیشه از ضربه زدن به اسلام، نومید گردان.

منبع: پایگاه استاد حسین انصاریان